

POSTĘPOWANIE CYWILNE W DOBIE PRZEMIAN

redakcja naukowa Izabella Gil

MONOGRAFIE

Wolters Kluwer

POSTĘPOWANIE CYWILNE W DOBIE PRZEMIAN

redakcja naukowa Izabella Gil

MONOGRAFIE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 31 lipca 2017 r.

Recenzent

Prof. dr hab. Elwira Marszałkowska-Krześ

Wydawca

Klaudia Szawłowska-Milczarek

Redaktor prowadzący

Beata Wawrzyńczak-Jędryka

Łamanie

Wolters Kluwer Polska

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska SA, 2017

ISBN 978-83--8107-715-6

ISSN 1897-4392

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
---------------------	---

CZĘŚĆ I

ZAGADNIENIA PRAWNOPORÓWNAWCZE I ZASADY POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

Sławomir Cieślak

Zagadnienia strukturalne niemieckiego postępowania dokumentowego i upominawczego	13
---	-----------

Radosław Flejszar

Zasada dyspozycyjności – uwagi prawnoporównawcze	29
---	-----------

CZĘŚĆ II

POSTĘPOWANIE ROZPOZNAWCZE

Andrzej Grzegorz Harla

Obligatoryjna odpowiedź na pozew a sprawność postępowania	65
--	-----------

Małgorzata Malczyk

„Dokumenty tekstowe” oraz „inne dokumenty” w kodeksie postępowania cywilnego – zagadnienia wybrane	85
---	-----------

<i>Adrian Borys</i> Dokument jako środek dowodowy w procesie cywilnym w świetle nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego z 10 lipca 2015 r.	101
<i>Edyta Gapska</i> Przygotowanie rozprawy cywilnej – niewykorzystana szansa	110
<i>Joanna May</i> Rozwiązania usprawniające proces cywilny (zagadnienia wybrane)	142
<i>Magdalena Skibińska</i> O zasadności regulacji art. 187 § 1 pkt 3 k.p.c. i jej skutkach ..	169
<i>Andrzej Olaś</i> Sposób umorzenia postępowania cywilnego <i>de lege lata</i> i <i>de lege ferenda</i>. Umorzenie <i>ex lege</i> czy umorzenie na mocy postanowienia sądu?	198
<i>Jacek Kudła</i> „Prywatyzacja” postępowania cywilnego – analiza starych i nowych postulatów <i>de lege ferenda</i>	242
<i>Agnieszka Jurzec-Jasiecka</i> Wykazanie umocowania do reprezentowania strony w postępowaniu cywilnym (art. 68 k.p.c.)	265
<i>Marcin Pacyna</i> Regulacja art. 11 k.p.c. jako normatywny wzorzec w postępowaniu przed sądami administracyjnymi	277
<i>Jakub Płaziuk</i> Wyłączenie sędziego – <i>iudex suspectus</i> i <i>iudex inhabilis</i> po nowelizacji	286

<i>Hubert Sarżyński</i> Zmiany w art. 148¹ k.p.c. jako środek przyspieszający postępowanie, kosztem zasady jawności i kontrydiktoryjności	298
--	-----

<i>Maciej Bieszczad</i> Dopuszczalność rozpoznania sprawy przez sąd na posiedzeniu niejawnym po nowelizacji – uwagi do przepisu art. 148¹ § 1 k.p.c.	307
--	-----

<i>Mateusz Lewandowski</i> Powództwo o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa w toku postępowania podatkowego	320
---	-----

<i>Michał Wojdała</i> Status kuratora dla osoby niepełnosprawnej w świetle prawa do sądu osób z zaburzeniami psychicznymi	330
---	-----

CZĘŚĆ III MEDIACJA I POSTĘPOWANIE ARBITRAŻOWE

<i>Marcin Białecki</i> Wykorzystanie mediacji <i>online</i> w ramach postępowania prowadzonego w trybie Konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę sporządzonej w Hadze dnia 25 października 1980 r.	343
--	-----

<i>Aleksandra Budniak-Rogala</i> Mediacja w postępowaniu cywilnym w świetle nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego ustawą z 10 września 2015 r. a realizacja zasad postępowania mediacyjnego	362
--	-----

<i>Patrycja Kuszpit-Bachar</i> Postępowanie mediacyjne w świetle nowelizacji kodeksu postępowania cywilnego	396
---	-----

Damian Dobosz

**Zmiany w polskim prawie mediacyjnym determinujące
sytuację prawną administracji publicznej .....** 406

Katarzyna Szczudlik

**Reforma polskiego postępowania arbitrażowego
i postępowań postarbitrażowych w perspektywie tendencji
międzynarodowych .....** 419

Paweł Banul

Postępowanie remisyjne wyroku sądu polubownego 435

CZĘŚĆ IV VARIA

Aneta Mendrek

**Procesowe konsekwencje rezygnacji członka zarządu spółki
kapitałowej – uwagi na tle poglądu wyrażonego w uchwale
siedmiu sędziów SN z 31 marca 2016 r., III CZP 89/15
(w przedmiocie zasad reprezentacji biernej spółki przy
rezygnacji z pełnienia funkcji przez członka zarządu) .....** 449

Marta Anna Nowocień

**Nowe obowiązki notariusza po zmianie postępowania
wieczystoksięgowego .....** 472

Robert Frey

**„Prejudycjalność” decyzji administracyjnej w postępowaniu
cywilnym .....** 483

Autorzy 501

WYKAZ SKRÓTÓW

ADR	-	Alternative Dispute Resolution
d.k.p.c.	-	rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 29.11.1930 r. – Kodeks Postępowania Cywilnego (Dz.U. z 1932 r. Nr 112, poz. 943 ze zm.)
Dz.U.	-	Dziennik Ustaw
EPU	-	elektroniczne postępowanie upominawcze
k.c.	-	ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2017 r. poz. 459 ze zm.)
Konstytucja/ Konstytucja RP	-	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
k.p.a.	-	ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2017 r. poz. 1257)
k.p.c.	-	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.)
k.p.k.	-	ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 1749 ze zm.)
k.r.o.	-	ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682)
M.Prawn.	-	Monitor Prawniczy
NNZ	-	notarialny nakaz zapłaty
NP	-	Nowe Prawo
o.p.	-	ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2017 r. poz. 201 ze zm.)
PiP	-	Państwo i Prawo
PPC	-	Polski Proces Cywilny

---

p.p.s.a.	–	ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2017 r. poz. 1369 ze zm.)
pr. not.	–	ustawa z 14.02.1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2016 r. poz. 1796 ze zm.)
pr. restr.	–	ustawa z 15.05.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U. z 2017 r. poz. 1508)
pr. up.	–	rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 14.10.1934 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. Nr 93, poz. 834 – tekst pierwotny)
p.u.	–	ustawa z 23.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2016 r. poz. 2171 ze zm.)
p.w.k.p.c.	–	ustawa z 17.11.1964 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 297 ze zm.)
RPEiS	–	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
u.KRS	–	ustawa z 12.05.2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2017 r. poz. 700 ze zm.)
ZPO	–	Zivilprozessordnung

CZĘŚĆ I

**ZAGADNIENIA
PRAWNOPORÓWNAWCZE I ZASADY
POSTĘPOWANIA CYWILNEGO**

Stawomir Cieślak

Zagadnienia strukturalne niemieckiego postępowania dokumentowego i upominawczego

1. Wprowadzenie

Przedmiotem opracowania jest zaprezentowanie niektórych zagadnień strukturalnych dotyczących niemieckiego postępowania dokumentowego i upominawczego. Przy wyborze tych zagadnień oparto się na klasyfikacji metod podejścia do analizy zagadnień procesowych proponowanej w nauce. Przyjęto w niej, że każdą procedurę można poddać badaniu w trojakim ujęciu, tj. z punktu widzenia jej struktury statycznej i dynamicznej, jak również pod kątem zbiegu (potencjalnego) możliwych procedur w tej samej sprawie¹. Przedmiotem zainteresowania będą w dalszym ciągu postępowania dokumentowe i upominawcze w trzecim z ww. ujęć, a więc analiza relacji zachodzących między postępowaniem dokumentowym i upominawczym oraz innymi rodzajami niemieckiego postępowania cywilnego, w których może być załatwiona ta sama sprawa cywilna.

Niemieckie postępowanie dokumentowe zostało uregulowane w księdze 5 ZPO, jako szczególny rodzaj postępowania (*besondere Verfah-*

---

¹ S. Cieślak, *Powiązania wewnątrzsystemowe w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2013, s. 15–17; zob. M. Waligórski, *Polskie prawo procesowe cywilne. Funkcja i struktura procesu*, Warszawa 1947, s. 2, 32–33.

rensart), w którym powód powinien uzyskać tytuł egzekucyjny (*vollstreckbarer Titel*) szybciej niż w zwykłym postępowaniu (*ordentlichen Verfahren*)². Stanowi ono przy tym jeden z rodzajów postępowań uproszczonych (*summarisches Verfahren*), obok postępowania wekslowego (*Wechselprozess*), czekowego (*Scheckprozess*) oraz postępowania upominawczego (*Mahverfahren*). Wspólną cechą wszystkich ww. postępowań jest przyspieszenie załatwienia niektórych rodzajów spraw cywilnych w porównaniu ze zwykłym postępowaniem. Cel w postaci przyspieszenia załatwienia tych spraw nie jest jednak osiągnięty w tych postępowaniach w jednakowy sposób. W wypadku postępowania dokumentowego środkiem służącym do realizacji tego celu jest tymczasowe ograniczenie ogólnego postępowania dowodowego. Korzyścią dla powoda jest szybkie uzyskanie tymczasowego tytułu egzekucyjnego (*vorläufigen Vollstreckungstitel*)³. Ograniczenie postępowania dowodowego polega na tym, że powód może wykazywać prawdziwość twierdzeń o okolicznościach faktycznych uzasadniających żądanie powództwa wyłącznie za pomocą dokumentu. Ponadto możliwość obrony pozwanego jest ograniczona do dowodu z dokumentów oraz z przesłuchania stron (§ 595 Abs. 2 ZPO)⁴. Nie jest dopuszczalne też wytoczenie powództwa wzajemnego (§ 595 Abs. 1 ZPO). Pozwany może jednak zastrzec możliwość obrony swoich praw w drugim stadium postępowania w tej samej instancji, określanym mianem dalszego postępowania (*Nachverfahren*). W literaturze podkreśla się, że postępowanie dokumentowe nie stanowi w takiej sytuacji wcześniejszej (poprzedzającej) instancji i dalsze postępowanie nie służy jedynie kontroli, czy wyrok zastrzeżony został wydany w postępowaniu dokumentowym zgodnie z przepisami postępowania⁵. Postępowanie dokumentowe oraz dalsze postępowanie stanowią dwie części jednego postępowania

² J. Kröger, S. Grüter, *Schuldrecht*, wyd. 3, Beck-online 2016, nb 98; J. Braun [w:] *Münchener Kommentar zur Zivilprozessordnung mit Gerichtsverfassungsgesetz und Nebengesetzen*, red. T. Rauscher, W. Krüger, wyd. 5, Beck-online 2016, Nb 1 do § 592.

³ C. Kratz [w:] *Beck'scher Online-Kommentar ZPO*, red. V. Vorwerk/ Ch. Wolf, wyd. 21, Beck-online 2016, nb 1 do § 592.

⁴ J. Braun [w:] *Münchener...*, nb 2 do § 592; H. Eichele [w:] *Zivilprozessordnung. Familienverfahren. Gerichtsverfassung. Europäisches Verfahrensrecht. Handkommentar*, red. I. Saenger, wyd. 6, Beck-online 2015, nb 2 uwag wstępnych przed § 592.

⁵ C. Kratz [w:] *Beck'scher Online-Kommentar ZPO*, nb 4 do § 600, stwierdził, że „der Urkundenprozess ist im Verhältnis zu dem Nachverfahren daher kein «früherer Rechtszug»”.

cywilnego obejmującego ten sam przedmiot sporu (*zwei Teile eines einheitlichen Verfahrens mit demselben Streitgegenstand*)⁶. W drugiej jego części (*Nachverfahren*) są dopuszczalne wszystkie środki obrony i ataku, w tym także możliwe jest wytoczenie powództwa wzajemnego.

Z punktu widzenia relacji zachodzących między różnymi rodzajami postępowania cywilnego w tej samej sprawie ważne jest spostrzeżenie, iż to dalsze postępowanie toczy się już według przepisów o postępowaniu zwykłym (*ordentliche Verfahren*)⁷. Zgodnie z § 600 Abs. 1 ZPO, gdy prawa pozwanego zostaną zastrzeżone, spór pozostaje zawisły w zwykłym postępowaniu. Ponadto wszczęcie postępowania dokumentowego bądź procesu zwykłego w tej samej sprawie nie oznacza, że nie może nastąpić zmiana sposobu załatwienia sprawy. Możliwe jest bowiem przejście postępowania dokumentowego w proces zwykły, jak i odwrotnie. W związku z tym konieczne będzie ustalenie przede wszystkim sposobu uregulowania przez ustawodawcę niemieckiego powiązań zachodzących między procesem zwykłym oraz postępowaniem dokumentowym. W dalszej kolejności należy przedstawić relacje między postępowaniem dokumentowym i upominawczym oraz między nimi i innymi szczególnymi rodzajami postępowania cywilnego⁸.

W ramach wprowadzenia do zasadniczej części rozważań należy wspomnieć, że kwestia relacji między różnymi procedurami w tej samej sprawie jest przedmiotem zainteresowania w literaturze niemieckiego prawa procesowego cywilnego. Przy czym na ich oznaczenie jest używane ogólne określenie stosunku postępowań względem siebie, które niewątpliwie ma szerszy zakres znaczeniowy niż pojęcie powiązań wewnątrzsystemowych zaproponowane w nauce polskiej⁹.

⁶ C. Kratz [w:] *Beck'scher Online-Kommentar ZPO*, nb 4 do § 600.

⁷ Z tego względu w literaturze jest używane sformułowanie o przejściu postępowania dokumentowego w zwykłe postępowanie (*Übergang ins ordentliche Verfahren/Nachverfahren*), zob. np. J. Kröger, S. Grüter, *Schuldrecht*, wyd. 3, Beck-online 2016, nb 101; H. Eichele [w:] *Zivilprozessordnung...*, nb 1 do § 600.

⁸ W prawie pracy wyraźnie wyłączono zastosowanie procedury dokumentowej, dlatego problematyka relacji między postępowaniem dokumentowym i postępowaniem w sprawach pracowniczych została pominięta w dalszych rozważaniach.

⁹ Obejmuje ono m.in. również stosunek między dwoma procesami w tej samej sprawie, co prowadzi do niedopuszczalności powództwa w drugim procesie po powstaniu zawisłości sprawy we wcześniej wszczętym postępowaniu, zob. np. J. Braun

Opracowanie zawiera systemowe ujęcie zagadnień z zakresu postępowania cywilnego, omówienie ostatnich zmian, wad i pozytywnych aspektów wprowadzonych nowelizacji, jak również zawarto w nim porównania instrumentów prawnych wykorzystywanych w innych systemach prawnych (np. niemieckiego prawa dokumentowego i upominawczego). Dokonano analizy instytucji prawnych w ramach poszczególnych etapów postępowania rozpoznawczego. W szczególności przedstawione zostały kwestie dotyczące przeprowadzania postępowania rozpoznawczego przy wykorzystaniu tzw. formy dokumentowej, przygotowania rozprawy oraz inne rozwiązania prawne służące usprawnieniu prowadzenia postępowań cywilnych, takie jak informatyzacja postępowania cywilnego.

Ze względu na omówienie różnych wątków z zakresu szeroko rozumianego postępowania cywilnego monografia może być cennym źródłem informacji dla praktyków stosujących obowiązujące przepisy prawa, tj. sędziów, adwokatów czy radców prawnych, a także dla przyszłych adeptów zawodów prawniczych, studentów prawa oraz teoretyków tej dziedziny.

9 788381 077156 W01P01

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-8107-715-6

9 788381 077156

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 189 ZŁ (W TYM 5% VAT)